

ԲԱՅՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամեն տեղի համար ուր այս ցրագրի մուտքը արդիւնաւոր չէ, ամբողջ 16րդ շրջանի (900 սեպտ.—901 յուլիս) բաժնորդագրին է 20 ֆր. կանխիկ: Գարեկի է նաև բաժնորդագրութիւն քանի ամսի համար որ ուզուի, ամեն մէկ ամսականը 2 ֆր. հաշուելով և 1901 յուլիս ամսէն անդին չանցելու պայմանով:

Նամակ և ծրարագրութեան զրկել հետեւալ հասցէով. M. PORTOUKALIAN, Rédacteur du journal Arménia, MARSILLE (France):

ԺՉ ՏԱՐԻ ԹԻԻ 19

1901 ՅՈՒՆԻՈՒՍ 9

1900 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 27 (Հ.Յ.)

ԶՈՐԵՔԱԿԱՆ

ՊԱՏՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտելով է կառավարման կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերադարձունել հրատարակուած ձեռագիրները:

Մանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով: Մանուցման 1 միջակայքը 1 սանդիկարով է. 1 գլխագիրը 2 սանդիկարով:

Les annonces, en français et en arménien, sont reçues, aux bureaux de Rédaction: Rue Glaudivès, 17.

ԲԱՅՈՒԱԾ Է
ԲԱՅՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
"ԱՐՄԵՆԻԱ"Ի
ԺՉ ԾՐԱՍՆԻՆ
(1900 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ—1901 ՅՈՒՆԻՈՒՍ)

Սրահիսի ամբողջ 16րդ շրջանի բաժնորդագրին է 20 ֆրանգ որ կարելի է նաև մաս առ մաս զրկել, 10 կամ 5 ֆրանգով:

—Ամենք որ Արմենիայի Օմանդակ կը գրուին, իրենց համար ստացած մէկ օրինակ Արմենիայէն զատ՝ որի բաժնորդագրին 20 ֆր. է, քանի՜ օրինակ Արմենիայ որ ուզեն, կը զրկուի իրենց հասցէով և իրենց ծրարի մէջ գրուած, ամէն մէկ օրինակի տարեկան բաժնորդագրին 10 ֆրանգ և կամ որ նոյնն է, ամսական մէկ ֆր. րանգ միայն հաշուելով:

—Ամեն ազգի ու երկրի մէջ ընդունուած սովորութիւն մ'է որ ԼՐԱԳԻՐՆԵՐԻ ԲԱՅՆՈՐԴԱԳՐՆԵՐԸ ԿԱՆԽԻԿ ԿՐ ՎՃԱՐՈՒԻՆ:

—Արմենիայի այն հին բաժնորդներ որոնք 15րդ շրջանին համար 20 ֆրանգ աճողովին վճարած էին, իրենց հին հաշիւ փակուելու համար իրաւունք պիտի ունենան ներկայ 16րդ շրջանի մինչև 11րդ թիւն ստանալու. հետևապէս այս 16րդ շրջանի մինչև վերջն իրենց բաժնորդագրին վճարած լինելու համար 17 1/2 ֆր. միայն կը պարտին զրկել. իսկ այն հին բաժնորդներ որոնք ներկայ 16րդ շրջանին համար ալ 20 ֆր. զրկած են արդէն, կը խնդրենք որ հաճին իմացուել մեզ թէ ինչպէս կուզեն կարգադրել իրենց այդ 2 1/2 ֆր. պահանջը. եթէ կը փափաքին, իրենց ընտրած գիրքերէ 2 1/2 ֆր. արժէքով կը զրկենք իրենց (եթէ իրենց ուզած գիրքն աւելի արժէ, տարբերութիւնը մեզ զրկուելով). իսկ եթէ կուզեն, փոստով իրենց կը վերադարձունենք այդ 2 1/2 ֆրանգը:

—Արմենիային իր 16րդ շրջան թեւա. կոխելով հրատարակուած չյետաձգելու համար, մեր բարեկամներէ շատերի խորհուրդին հետեւելով վերսկսած ենք շարունակել հրատարակութիւնը, առայժմ չարաթը մէկ թերթ հանելով և խոստանալով շուտով սկսիլ նորէն, երբ հանգամանքները ներքին, շարաթն երկու թերթ տալու:

ԲՈՎԱՆ ԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Պարսկաստանի Հայ առաջնորդութիւնը. —Հայեր ի թիւարթիւ. —Թիւարթիւ վայրագութիւններ և դիւանագիտական միջադէպեր. —Մանագոյժ Յ. Շաւարշի. —Թիւարթիւ յուրեր. —Ձիւնական յուրեր. —Անգլիա-թուրքական պատերազմը. —Արտասանմանի յուրեր. —Քրիստի ի ֆր. րանսա. —Ծանոց ցումներ:

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ

ՀԱՅ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մամուլը հրատարակեց հետզհետէ Շահի այն հրամանը պարսիկ կուսակալներին, որով կը պատուիրէր ամեն կերպ զիւրութիւններ շնորհել Հայերին. կըրթական և բարեգործական ձեռնարկութիւններ համար: Սալիկ վերջն էլ հրատարակուեցաւ կաթողիկոսական այն որոշումը, որով Այվանսեան եպիսկոպոսին թէ հրաման թիւն ուղղակի Վարդապետ կանի առաջնորդ կը նշանակէր կարսի առաջնորդ Արթ. Նիշիէ Վրդ. Մուրադեանին, ինչպէս քիչ առաջ էլ Բագրատ Վրդ. Վարդապետեանին՝ Սպահանի հովիւ:

Այս երկու եռանդուն և գործունեայ եկեղեցականներին մօտից կամ հեռուից ծանօթ եղողներին համար այլևս բացատրութեան հարկ չմնար այն ուղղութիւնը, որին կը հետևի Վեհ. Հայրիկ. Շահին հետ իր տեսակցութիւնից գրէթէ անմիջապէս յետոյ:

Արթ. Բագրատ վարդապետ—Գանձակի նախկին փոխանորդը (1), իրաւաւոր հակառակորդ իր վեր Պարսկաստանն և Վասպուրականը իր ճանապարհորդութիւններով լաւ կը ճանչնայ. հետեւաբար տեղւոյն պայմաններին բաւական ծանօթ, շատ գիտաւորութիւն չպիտի քաշէ, մանաւանդ Սպահանի պէս տեղ մը Շահի լուսամտի երկայնք 21/2 ֆր. Սալիկէի բացարձակ հովանաւորութեան տակ գրէթէ լիազօր արտօնութիւններով, տեղւոյն գաղթականութիւնը ծաղիկեցունելու համար, ի հարկէ գլխաւորաբար կրթական ձեռնարկութիւններին ոյժ տալով, ժամանակ է որ Պարսկաստանի տգէտ հայութիւնը իր ինկած մակարդակից բարձրացուի և աստով երկրին զօրեղացման և յառաջդիմութեան իրական տարր մը հանդիսանայ:

Կովկասի մէջ անոր պաշտօնավարութիւն շատ յաջող չէր. Գանձակից առաջ

(1) Արդեօք մեր յարգելի աշխատակից իր զրկած այս յօդուածի մէջ անուանի չը փոթութիւն մը չէ՞ ունեցած. Գանձակի և Ալեքսանդրապոլի յաջորդ Բագրատ վարդապետը որի մասին կը խօսի այստեղ, թաւաքաւեանն է. միթէ՞ միւսին անձն է և վարդապետեան Բագրատ վարդապետը:

ԽՄԲ.

Ալեքսանդրապոլի փոխանորդ եղած տեղն իր եռանդն ու համակրութիւն իրեն վերայ ուղղութիւն գարձուցին և կառավարութիւնը խիստ ստիպումով պահանջեց անկից անոր հետագումը: Ժամանակ մը վերջ Հայրիկին յաջողեցաւ զինք Գանձակ ուղարկել ուր նոյնպէս կը միտէր տեղացիներէ. Բայց ինչ օգուտ. ինչ կրնար անել նա հոն, այդ կապ ու կաշկանդումի երկրին մէջ, ուր ամենահամեստ և օրինաւոր գործունէութիւններ անգամ կը չգիտային հազար աչքերով դիտուած երկաթէ կապելով:

Արթ. Մուրադեանը միևնոյն գրութեան մէջ սակայն աւելի բաղդաւոր էր քան Բագրատ վարդապետը. Ներսիսեան ձեռնարանի հին աշակերտներից, Գ. Արծրունիի հետևորդներից թարմ ու եռանդուն ոյժերով այդ համակրելի եկեղեցականը, բաւական տարիներէ ի վեր կարսի մէջ կաշխատէր. իրեն անխնայ ջանքերի շնորհով յաջողեցաւ քիչ ատենի մէջ շինել Պարսկաստանի վարժարանի ընդարձակ և հոյակապ շէնքը բաղաւոր նոր մասին վրայ, որը, չի նայած պետական օրէնքների համաձայն կառուցուած լինելուն, տեղական իշխանութիւնները միւս հայ կրթական հաստատութիւնների պէս գրաւեցին. Առաջնորդին անգամ հոն գրեթէ լուր վարձք պահանջելով:

Նա չի յուսահատուեց և վեհ. Հայրիկի միջոցով յաջողեցաւ մինչև Պետերբուրգ գնալ, ոչ միայն իր շինած շէնքի ապօրինի գրաւումին, այլև, կաթողիկոսական հրամանի համաձայն, նմանօրինակ ուրիշ շատ մը շինութիւնների համար դատաւարութիւն սկսելու, ինչ որ մօտ մի տարի քաղաքացիներից յետ յաջողեցաւ, ինչպէս գրեցին լրագրիները, այդ գրաւումներ յետ դարձունել:

Առօրեականների առաջնորդութեան իրեն յանձնուելը շատ ուրախաբեր է. Նրան կը մնայ օգտուել պարսիկ կառավարութեան ներկայ լաւ տրամադրութիւնից դէպի Պարսկահայերը, անոնց ապահովութեան և կրթական ձեռնարկների համար որի մասին քանի մ'օր առաջ ևս մատնանիշ արինք:

Գործունեայ, հեռատես և անվատ առաջնորդ մը, հակառակ նոյն իսկ ծանօթ գիտաւորութիւններին, հոն իրաւաւոր սպարիզ և բաւական գիւրդութիւններ ունի գործելու և օգտակար լինելու համար, արհամարհելով այն խոչընդոտներ, որոնք ամեն տեղ էլ հայ գործողին առաջ կը ցցուին:

Նշելէ վարդապետ Ժամանակի պահանջներն անտեսող անձ մը չէ և յուսալի է որ իր պաշտօնավարութիւն Պարսկաստանի մէջ տեղական երկսեռ պարտաճանաչ ազգային գործիչների օգնութեամբ անհաջող օգտակար պիտի դառնայ մեծապէս տեղւոյն ազգաբնակչութեան համար որ շատոնց է՝ գրէթէ ըստ տեղանոս Միթրաբեանից ի վեր՝ կարօտ

կը մնայ անձնանուէր, կարող և խելացի Առաջնորդի մը:

ՄԷՆ-ՍԷ

ՀԱՅԵՐ Ի ԹԻՒՐԿԻԱ

Սերպիսի նորընտիր դեսպան Տ. Սաւա կրուիչ, իրեն հետ ունենալով դեսպանատան Ա թարգման Տիար Թազուր Սամանեանը, դեկտ. 14/27ին մեր պատրիարքարան եկաւ այցելել Ս. Պատրիարքին:

Մեր պատրիարքն ալ հետեւալ օր, իրեն հետ ունենալով պատրիարքական փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ Եպ. Ճէվահիրճեանը, փոխադարձ այցելութեան գնաց սերպական դեսպանատունը և տեսակցեցաւ Տ. Սաւա կրուիչի հետ:

—Ատանան կը գրեն թէ տեղացի Հայերէն երկրագործ Յակոբ աղա Չօլաքլարեան իր մեռնելէ մի քանի օր առաջ 100 ոսկի կտակեր է տեղական ազգային վարժարաններին: Իր ժառանգորդներ ոչ միայն առարկու թիւն չեն հանած կտակի վճարման դէմ, ինչպէս այդ ըրած են մի քանի հարուստների կտակներին դէմ իրենց ժառանգորդներ, այլ և 10 ոսկի ալ իրենք նուիրեց են Յակոբ աղաի մեռած օրը:

Նոյն տեղէն կը գրեն նաև թէ Ս. Ստեփաննոս եկեղեցիի նորաշէն աղյկանց Բ. վարժարանի բացումը հանգիստը կերպով կատարուած է դեկտեմբեր ամսին մէջ: Ատոր շինութեան նպաստելու համար 100 ոսկի կտակած էր Տիկին Մարգարիտ Պատիկեան (տեղական լեզուով Մազիտ Անա). ուստի անոր համար երախտագրական ոգևով հոգեհանգիստ կատարուած է Ս. Ստեփաննոս եկեղեցիին մէջ, վարժարանի բացման հանդէսի առտուն: Ատանացի Տիկին Պատիկեան մեռած է 3 տարի առաջ, 1000 ոսկի (23,000 ֆրանգ) արժողութեամբ կալուածներ նուիրելով ազգային վարժարաններին:

—Ռոտոսթոյի առաջնորդական տեղապահ նշանակուած է Տ. Վահան Ծ. Վ. Յակոբեան, Գաղատիաի Տ. Պետրոս Վ. Ներկարարեան, և Գլինի Տ. Գեորգ Վ. Իրանասեան (միաբան Մարգարեանի վանքին):

—Ձեյթունի հրդեհէ փաստուածներին բաշխուելու համար փոքրիկ

գումար մը զրկուեր է Պատրիարքա-
րանէն Զէյթուն, առաջիկայ Ծնունդի
սոներին առթով: Նոյնպէս գրամա-
կան մէկ մէկ փոքրիկ գումար զրկե-
ւեր է Մուշի, Բաղէշի և Տիգրանա-
կերտի մէկ քանի շատ կարօտ գիւղե-
րի բաշխուելու համար:

Նպաստից յանձնաժողովը, հասոյթ-
ների հետգհետէ պակսելուն պատճա-
ռով, որոշած է արդէն որ ամեն մէկ
տեղ զրկուելիք նպաստի գումարը 15
ոսկիէն աւելի չպիտի լինի:

— Վանի Սալնապատի Ս. Գրիգոր
վանքի իգական որբանոցին մէջ 25
որբուհիներ ալ ընդունուած են, վեհ.
կաթողիկոսի ձեռքով Տիկին Նատիր-
եանցի նուիրած գումարին փոխարէն:
Պատրիարքարանն ալ ամսական 12½
ոսկի նպաստ յատկացուցած է արդէն,
նախապէս հոն պատասպարուած որ-
բուհիներին համար:

— Խարբերդի առաջնորդական
փոխանորդ նշանակուած է Տ. Եղիշէ
Ծ. Վ. Գալֆայեան:

— Նպաստից յանձնաժողովը 50
ոսկի յատկացուց Տիկրիկի մէջ տա-
րազագործութեան արհեստը յառաջ
տանելու որի համար արհեստին տեղ-
եակ և կարող 3 անձեր նշանակուած
են Սեբաստիաի առաջնորդին կողմէն:

Ծանձնաժողովը ամսական 2 ոսկի
յատկացուց Շապին Գարահիսարի
գիւղային դպրոցներին և կէս ոսկի ալ
Ջերմուկի դպրոցին:

Ծանձնաժողովը որոշեց նաև բան-
տարկեալներին մէկ մէկ նպաստ զրկել
առաջիկայ Ծնունդի տոներին առթով:

— Մանչեսթըրէն Արժ. Տ. Թորոս
քահանայ Զուլայեցի 30 ոսկի զրկե-
ր է Պատրիարքարան, յայտնելով թէ
Անգլիացի մարդասէր օրիորդ մը նուի-
րած է, Արաբկիրի որբանոցին յաս-
կացուելու համար:

ԹԻԻՐԲԱԿԱՆ ՎԱՅՐԱԳՆԹԻՐԻՆՆԵՐ ՆԻ ԴԻՒԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՄԻՋՆԻԷՊԵՆԵՐ

Դեկտեմբեր ամսին մէջ սուլթան
Համիտի ծննդեան տարեդարձի հան-
դէսին համար Կ. պոլսի լրագիրները
գովեստներ շտալելով և չքեղութիւն-
ները միայն պատմելով, լուր թեմաք
անցած էին այդ հանդէսի օրեր թիւր-
քերի կողմէն կատարուած տգեղ ա-
րարքներին վրայ. գրաքննութիւնն
իրենց բերանակալ դրած է ամեն
բան ճշմարտութեամբ չխօսելու հա-
մար:

Հանդէսին գիշերը քաղաքին շատ
մը տեղերը, Եւրոպացիներ կամ տե-
ղացի քրիստոնեաների բնակած թա-
ղերին մէջ, թիւրքեր սպառնալիքներ
ըրած են կեանքոյններին դէմ, Ղալա-
թիաի մէջ զօրքեր յարձակել են
փողոցները կիների վրայ, իրենց ան-
շնորհ գզուանքներով զանոնք լեղա-
պատառ ընելով:

Իսկ Բէրաի մէջ ծանր դէպք մ'ալ
պատահած է որ դեսպանական միջա-
մտութեան առիթ տուած է, իտալա-
կան դեսպանատան մօտ, հեղինակա-
տակի մը սրճարանին վրայ օսմանեան
և հեղինական դրօշակներ պարզուած
էին նոյն գիշեր: Բանկալթիի զինուո-

րական վարժարանէն երեք թիւրք
սպայներ երբ կանցնէին այդ սրճա-
րանի առջեւ, հայհոյութիւններով
վար կառնեն հեղինական դրօշակը,
զայն պատառ պատառ ընելով գետին
կը նետեն և սրճարանապետին վրայ
յարձակելով կը սկսին սրճարանին
մէջ դռնուածներն ալ կոտորտել, իտա-

լական դեսպան Տ. Բանսա որ պատու-
հանէն կը դիտէր այդ տեսարան, լուր
կը զրկէ ոստիկանութեան մօտակայ
պահականոցը. բայց ոստիկանութիւն-
նը կը մերժէ գալ միջամտել, առար-
կելով թէ իրենք իրաւասութիւն չու-

նին զօրքեր ձերբակալելու որովհետեւ
կայսերական իրաւունքով այդ պաշտօն
յանձնուած է յատկապէս գաւառներ-
րին (զինուորական ոստիկանութեան
սպայներ): Այդ ժամանակ իտալական
դեսպանը կը հրամայէ իր գաւառներ
որ երթան հանդարտեցունեն այդ

կատուած թիւրք սպայներ որոնք
թուրքերին քաշած կը սպառնային
զարնել սպաննել իրենց դիմագրող
սրճարանապետն ու իր պաշտպաններ:

Երբ թիւրք սպայները կը տեսնեն
իտալական դեսպանատան գաւառնե-
րին իրենց վրայ գալը, կը ձգեն ու
կը փախան: Մօտակայ քաջ ոստիկան-
ներն այդ ժամանակ միայն դուրս կու-

գան իրենց պահականոցէ. բայց
ոչ թէ սուսերամբեր թիւրք զօրքե-
րը, այլ հեղինակատակները ձերբա-
կալելու համար իբր խռովայողներ:

Սակայն իտալական դեսպանն իբրև
ականատես վկայ միջամտելով կարգիլէ
այդ ձերբակալութիւն:

Հրամանատար Բանսա եղելով թիւրք
կը տեղեկագրէ հեղինական դեսպան
իշխան Մաւրօքօրտաթօին որ ծանու-

ցագիր մը կը զրկէ Բ. Դրան. Դուռը
կը պատասխանէ թէ հրամայուած է
զինուորական վարժարանները վերա-
տեսուչ Զէքի փաշային որ քննութիւն
մը բանայ այդ դէպքի վրայ և յան-

ցաւորները պատժուին իշխան Մաւ-
րօքօրտաթօ որ սուլթանին հաճելի
եղած թոյլ մէկն է և յունաթիւրքա-

կան դաշնակցութեան մը երազներ
կը տեսնէ, քնացած է այժմ թիւրքա-
կան այդ կակուղ բարձի, հարցաքն-
նութեան վրայ, միջադէպը փակուած
համարելով և ստիպողական պնդում

ներ չընելով, թէ և իտալական դեսպան
Բանսա հրամատարն իբրև ականատես
վկայ իր աշակցութիւն խոստացեր էր
Մաւրօքօրտաթօ իշխանին:

— * * *
Բայց եւրոպական ուրիշ դեսպան-
ներ իշխան Մաւրօքօրտաթօի մեղկ
բնաւորութիւնն ու հաճոյակատարու-

թիւնը չունին երբ իրենց ազգային
պատուի նախատինք լինի:
Անգլիական դեսպանատան քար-
տուղարն ու մի քանի պաշտօնեային
Մաքրիքէօյի կողմեր պոյոյտի գնա-

ցեր էին: Հոն երբ արքունի վառօ-
ղարանին շատ մօտեցեր են, թիւրք
զօրքեր կոշտ կերպով վարուեր են
իրենց հետ:
Անգլիական դեսպանատանը բողո-
քելով Բ. Դրան, յանցաւոր զօրքերի
պատժուելը պահանջեց որ և կատար-
ուեցաւ անմիջապէս:

* * *
Բ. Դուռը ֆրանսական «Վիլ-Նադիլ»
շոգենաւին որ Բորթ-Արթիւրէն 819
ռուս զօրքեր կը բերէր, արգիլեց
Տարտանէլի նեղուցէն ներս մտնել,
առարկելով թէ զօրքերը զինուած են:

Ֆրանսական և ռուսական դեսպան-
ներն այդ արգիլքի դէմ բողոքագիր
մը զրկեցին Բ. Դուռը որ զիջում ըրաւ
և շոգենաւը շարունակեց ճանքան
դէպի Օտէսա:

* * *
— Կ. պոլսէն հաղորդած են Լոն-
տոնի «Տէլիք Էքսպրէս»-ին հետեւալ
ծանր միջադէպը որ ֆրանսական լը-
րագիրներն անկէ առնելով հրատա-
րակած են վերապահումով:

«Բէրաի Գնքօրտիա սրահի նուա-
գահանդէսին ներկայ կը գտնուէին
ֆրանսացի երեք սպայներ որոնցմէ
մէկին հետ կին մ'ալ կը գտնուէր:

Վարագոյրին իշնելէն յետոյ, այդ
սպայն սրահէն դուրս ելաւ, երթալ
տիկնոջ վերարկուն բերելու համար:

Իր բացակայութեան միջոցին, թիւրք
սպայ մը անպատիւ խօսք նետեց նոյն
տիկնոջ: Ֆրանսացի սպայն երբ իմա-
ցաւ եղածը, ապտակ մը իշնցոյց
թիւրքին: Թիւրքը թուրը քաշեց
զարնելու համար:

Բայց ֆրանսացի
սպայն այդ տեսածին պէս ընկճեց
հարուած մը տուաւ որ նոյն տեղ ըս-
պաննեց զայն:

«Ներկայ գտնուողներն ուղեցին
ձերբակալել ֆրանսացի սպայն. բայց
սա իր ընկճեցումով սպառնացաւ անոնց
և ըսաւ թէ ով որ համարձակի ձեռքը
իրեն մօտեցունել, պիտի զարնէ ըս-
պանէ: Յետոյ ինք գնաց յանձնուե-

ցաւ ֆրանսական դեսպանատան, խոս-
տովանելով իր ըրածը: Կըսուի թէ
սուլթանը կը փափաքի լուր թեմաք
խեղդել այս գործ որ լուրը շտարած-
ուի և ամեն մարդ չիմանայ»:

ՄԱՀԱԳՈՅԺ Յ. ՇԱԽԱՐՇԻ

Սրտի խորին տխրութեամբ կար-
ձանագրենք մեր հայրենակիցներէն
միոյն՝ Պ. Յովհաննէս Շաւարշի մահ-
ուան լուրը:

«Յովհաննէս Շաւարշ (1) բնիկ Թո-
քատցի էր և Սանասարեան վարժա-
րանի առաջին աշակերտներէն մին ե-
ղած էր, որուն սակայն ամբողջ դա-
սընթացքը չաւարտած, մօտ 4 տարի-

ներէ ի վեր Բարիզ եկած էր և կը
յաճախէր գրականութեան համարա-
րանի դասախօսութիւնները:

Դպրոցի սեղաններուն վրայէն ըս-
կած Պր. Յովհ. Շաւարշ գրած է,
մանաւանդ բանաստեղծութիւններ.
Բարիզ եղած ժամանակը թղթակցու-

թիւններ գրած է Մշակին. իւր բա-
նաստեղծութիւններ հրատարակուած
են Բիշրալիի մէջ «Հրուշան» ստո-
րագրութեամբ. աշխատակցած է նաև
հայերէն ուրիշ թերթերու:

Բայց Պր. Յովհ. Շաւարշ իւր ու-
րոյն տեղին ստացաւ Համալսարան
(1) Շաւարշ դպրոցական աշակերտ է.
Իսկ ընտանեկան անունն է Սիւրբէճեան:
ԽՍԲ. ԱՐՄ.

թերթին մէջ ուր կը ստորագրէր
«Շաւարշ», «Հրուշան» և «Թիշեսա»,
և արդէն յիշեալ թերթին խմբագիր-
ներէն մին էր և հոգւով սրտով ինք-
զինք տուած էր «Համալսարան»ին:

Մէկ տարիէ ի վեր խեղճ երիտա-
սարդը թոքախտէն կը տառապէր.
այս ամառ արդէն իւր թոքերէն մին
բոլորովին ոչնչացած էր և հազիւ կա-
րող էր շունչ քաշել. մի քանի ամիս

անկողնոյ ծառայելէն յետոյ բժիշկնե-
րը խորհուրդ տուին որ կամ հայրե-
նիք վերադառնայ և կամ երթայ Աւ-
ճէրիա: Այնան սկիզբները գնաց Աւ-
ճէրիա. բայց ի՞նչ օգուտ. արդէն սար-
սափելի ախտը իւր աւերումները

գործել էր... և այսօր իւր մահուան
տխուր լուրը կը ստանանք, հազիւ
23 տարեկան ծաղիկ հասակին մէջ:

Չգայուն բանաստեղծ մ'էր Շա-
ւարշ և գողտրիկ ոտանաւորներ գրած
ունի որոց ոմանք հրատարակուած են
և շատեր կը մնան անտիպ:

Օտար երկրի մէջ ուսանող եղաւ և
օտարագոյն երկրի մը մէջ (Աւճէրիա)
մեռաւ խեղճ երիտասարդը, հեռի ազ-
գականներէ, բարեկամներէ և սիրող-
ներէ:

Հանգիստ մեր ընկերին, հայրենակ-
ցին և պաշտօնակցին, և միխթարու-
թիւն իւր գթաբող ծնողքներուն որոց
մէկ հատիկ զաւակն էր Յովհաննէս
և որուն համար բաւական զոհողու-

թիւն, ծախք և կարօտ քաշած են:
Դեռ չգիտեմ թէ ի՞նչ տնօրինուած
է հանգուցելոյն թաղման և յուղար-
կաւորութեան համար. մարմինը Աւ-
ճէրիա պիտի մնայ թէ Բարիզ պիտի
բերուի հողին տալու:

Մէլիք Ս. Դաւիթ-Բեկ

ԹԻԻՐԲԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կ. պոլսի թիւրք թերթերին մէջ
հրատարակուած պաշտօնական գե-
կոյցներին նայելով, Բարիզի դեսպան
Միւնիւր պէյը, այդ պաշտօն իր վրայ
պահելով, յալողած է վերջապէս

դեսպան նշանակուել նաև Պէժիդի և
Սիւրիսի համար:
— Կեսարիան կը հաղորդեն թէ
այս տարի սաստիկ ձմեռ մը կը տիրէ
հոն. իւսքիւ պաւառակին մէջ 36

ժամ անընդհատ ձիւն տեղացեր է և
գետինները ծածկուեր են 1½ մէթը
թանձր ձիւնի խաւով մը:

Վանէն ալ հեռագրած են Կ. պոլս
թէ առատ ձիւն կը տեղայ և գիւղե-
րին հետ հաղորդակցութիւնները
դադրած են: Դադաքին բնակիչները
պարտաւորուեր են իրենց տուններէ
դուրս չելնել, ձիւնի փոթորիկն պատ-
ճառով:

— Վանէն կը գրեն թէ անգլիական
նորընտիր հիւպատոս Տ. Սէյթ որ
գրէթէ 22 տարեկան երիտասարդ
մ'է, հասեր է վան և սկսեր է պաշ-
տօնավարել:

— Կ. պոլսէն կը հեռագրեն յիւր-
3ին թէ Չմիւնի մէջ ժամտախտի
դէպք մը պատահած լինելով, 10 օրեայ
քարանթինա հաստատուած է Չմիւն-
նէն եկողներին համար:

Սուլթանը պատուիրակութիւն մը կը ղրկէ Զինատան, այնտեղի մահմէականներին մէջ կրօնի անուանով իր ազդեցութիւն տարածելու համար: Պատուիրակութեան գլուխ նշանակուած է սուլթանի թիկնապահ Ներէն Լնկէր փաշան և Բ. Դուռը 2,500 օսմ. լիբանի նպաստ մը յատկացուած է այդ գործի:

— Կ.պօլսէն գրած են «Թայմըզ»-ին թէ թնդանօթները և մարտանաւները գնման կամ վերաշինութեան համար Բ.Դրան արտասահման ըրած ապրաւորները արժէքը 60 միլիոն ֆր. կը հասնի: Այսու ամենայնիւ, Տէրութեան գանձը դատարկ է և ներքին պարտքն ալ օրէ օր կաւելնայ:

Զինակազմը ԼՈՒՐԵՐ

Նըսուի թէ եւրոպական դեսպաններն իրենց ծանուցագրի մէջ պահանջած են Զինատանէն որ իբրև պատերազմական տուգանք ամեն տարի 30 միլիոն թալէ (1 թալէ 5 ֆր. և 50 սելմ. է) վճարուի, մինչև 60 տարի այդպէս շարունակուելով. որով գումարը պիտի հասնի 1 միլիոն 800 միլիոն թալէ, այսինքն՝ 9 միլիոն և 900 միլիոն ֆրանք (1 միլիոնը 1000 միլիոն է):

— Լոնտոնի լրագիրները Բէքինէն յնր. 4ին տրուած հեռագիրը մը հրատարակած են որ կիմացուել թէ բանակցութիւններ իր ուշանալուն պատճառ եղած է Զին. Զի. Թուէն որ տեղեկագիրներ ղրկելով խորհուրդ տուեր է Զինատանի կայսրուհիին որ չընդունի դեսպաններին առաջարկները, առարկելով թէ Թագուհի ամբողջները քաշելու պէտք չկայ. թէ դեսպանատուններն ու հաղորդակցութեան գիծերը պահպանելու համար զօրքեր ունենալու առաջարկը պատուակ մ'է որով կուզեն օտար տէրութիւնները Զինատանի մէջ իրենց համար զօրարանակ մը հաստատել և դուրսէն Զինատան զէնք մտցուիլն արգիլելու համար եղած առաջարկը դառ մ'է որով կուզեն արգիլել որ Զինացիները չկրնան երբեք իրենց անկախութիւն ձեռք բերել:

Կայսրուհին հեռագրեր է Բէքին չինական պատուիրակներին թէ ինք կը հաւանի Զին. Զի. Թուէնի տեսութիւններին և հրամայել է որ յետագային եւրոպական դեսպաններին ծանուցագրի գլխաւոր կէտերի ընդունելութիւնը և ըսեն գետնականներին որ Զին. Զի. Թուէնի մէջ բնօրինակը վախճան և ապաշով չեն գտնուիր: Զին. Զի. Թուէն, կրնան իրենց դեսպանատուններ հաստատել Նանկ Զէի մէջ ու իրենց նաւեր կրնան զիրենք պաշտպանել:

Բայց չինական պատուիրակները, Զին. Զի. Զի. Թուէնի Զանկ, պատասխանած են կայսրուհիին թէ անկարելի է այդ, քանի որ կայսրն իր ստորագրութեան տակ հրամանագրով մը ընդունած է արդէն դեսպաններին ծանուցագրի պայմանները և թէ անտեղի է դիմադրել տէրութիւններին: Պատուիրակները հիմա իրենց այդ գրութեան պատասխանին կը սպասեն:

— Զինական պաշտօնական աղբիւրէ առնուած տեղեկութիւններն նայելով, Ռուսիա Զինատանին հետ իր գործ կարգադրեր է առանձին դաշնագիր մը կընքելու համար Բէթէրպոլիէի մէջ: Այդ բանի համար Զինատանի կողմէն պատուիրակ նշանակուած է Բէթէրպոլիէի իր դեսպան: Այս գործի համար է որ Ռեթոմբի իշխանը վերջերս 3 շաբաթ Բէքին մնաց: Կերէի թէ շատ չանցնի և Ռուսիա յետ կը քաշուի Զինատանի համար գոյացած եւրոպական համաձայնութիւնէն:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Արմենիայի 1900 Դեկտեմբեր Եւ Ներկայ 1901 Յունիսիս ԱՄՆԱՆԵՐԻ ԹԻԻԵՐԸ միայն իբրև նմոյ կը ղրկենք ցանկացողներին եթէ իրենց հասցէի հետ Մէլ ԶՐԱՆԴ և 25 ՍԱՆԴԻՄ (25 սենթ ամերիկ. Եան = 1 չիլին անգլիական) ղրկեն մեզ:

Գրէթէ ամեն երկրի փոստեր մինչև իսկ 50 սանդիմի ալ մանուաւոր փոստ կուտան մեզ վճարուելու համար Մար. սէյլի Ֆրանսական փոստէն:

Այն երկրներէ ուր փոստը ման. տա. քարտով ալ գրամ ղրկելու դրու. թիւնն ընդունած է (ինչպէս Աւստրիա, Սերպիա, Ռումանիա, Պոլկարիա, Եգիպտոս և այլն. բայց ոչ Անգլիա և Ամերիկա ուր փոստի վարչութիւնները մանուաւ քարտի դրու. թիւնն ընդունած չեն դեռ, այլ մընի. օրտըր կուտան), հարկ չկայ յատկապէս մեզ նման ղրկելու և ատոր համար ալ գտնեն 25 սանդիմ վճարելու: Մեզ գրամ ղրկելու դրու. թիւնը կարող են մանուաւ քարտի կտրօնի (coupon) ետեի կողմէն վրայ ձրիապէս գրել ի՞նչ տեղեկութիւն որ կուզեն տալ մեզ, իրենց հասցէի հետ մէկտեղ:

Անգլիական ղրկուած postal orderի թուղթեր ալ կընդունինք, 1 չիլինը 1 ֆրանք և 25 սանթիմ հաշուելով. ինչպէս և ամերիկեան տուար թղթա. գրամն ալ 5 ֆրանցի հաշուով, եթէ 4 հոգի միանան և ապահով կերպով 1 տուար ղրկեն մեզ 4 օրինակի երկամ. սեայ բաժնորդագին համար:

ԱՆԳԼ. ԵՒ ՌԵՍԲԱՆՍՎԱԿԱՆ ՊԱՏՆԵՐԱԶՄԸ

Անգլի թրանսպալեան պատերազմն ամենաճարտասան ապացոյց մ'է թէ ի՞նչ կրնայ ընել ժողովուրդը մը որ նախապէս պատրաստուած և հաստատմութեամբ որոշած է կոուլի մինչև վերջը իր հայրենիքի պաշտպանութեան համար:

Պօէրները նորէն սկսած են յաղթող հանդիսանալ և թէ և փոքրիկ բաներ լինին այդ յաղթութիւններ, բայց նկատի առնելով իրենց թշնամիի անհղ զօրութիւնը որին ներգութիւն. ներ կը պատճառեն և անոր դէմ ծանր արգելքներ կը հանեն, մեծ նշանակութեան արժանի են: Պօէրներն օրոնք սկսած են այժմ Գէրի անգլիական գաղութին վրայ արշաւել, փոքր առ փոքր կը յառաջանան հոն և տեղական անգլիական իշխանութիւններն ստիպուած են ժողովրդին հաւատարմական զգացումներին կոչում ընել որ զօրքերին հետ միանալով օգնեն Պօէրները յետ մղելու:

— Հարաւ. Աֆրիկէի անգլիական զօրաբանակին ընդհանուր հրամա. տար Լորտ Բոպլէրմս որ իր պաշտօն Լորտ Գիլքէրի յանձնելով և ինք աւելի բարձր պաշտօնով Անգլիա կը վերադառնայ, յնր. 3ին հասաւ Լոնտոն: Թագուհին դատութեան տիտղոս և Ծնրակապի պատուանշանը տուաւ իրեն որ քիչերին կը շնորհուի: Թէ և ժողովուրդը բաւական չքեղ ընդունե.

լութիւն մ'ըրաւ իրեն, բայց Մէք. քինկի ազատման և պատերազմէն վերադարձող զօրքերի ընդունելութեան օրերը ցոյց տրուած ոգևորութիւնը չկար: Եթէ պատերազմի դաշտէն եկած վերջին լուրերը պաղ չուր մը լեցուցած չլինէին ժողովրդի ոգևորութեան վրայ, Լորտ Բոպլէրմսի ընդունելութիւնն աւելի չքեղ պիտի լինէր:

ԱՐՏԱՍՈՒՄԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Պարսկաստանի անգլիական նորըն. տիր դեսպան սըր Արթըր Հարտինկ այս օրեր Լոնտոնէն Թէհրան պիտի ելլայ:

— Կրուի թէ Հոլանտաի վիլհէլմինա թագուհին ամուսնութիւնը յետաձգուած է փետրուար ամսին:

— Դավրէժէն կը հաղորդեն թէ 20 պարսիկ վաճառականներ միացել են որ 2 միլիոն թումանի (1 թումանը 5 ֆրանք է) մօտիկ գրամագլուխ մը մէջտեղ դնելով ձեռնարկեն Դավրէժէն Թէհրան երկաթուղի մը շինելու:

— Յոյն հարուստ վաճառական մը, Ալիօքուլօ անուն, որ վերջերս մեռած է Ալեքսանդրիա մէջ, իւր բոլոր հարստութիւնը որ 900,000 ոսկիի չափ կերէ, կտակել է բարեգործական զանազան հաստատութիւններ, հազուանոր մէկ երրորդ մասը իր չորս զաւակներին թողել է յետոյ:

— Ռուսիաի ցարը հաւանական չէ որ փետրուարէն առաջ Բէթէրպոլիէ վերադառնայ Լիւստիաէն:

— Նոր տարին և նոր դարին հետ մէկտեղ, ինչպէս Ֆրանսայի մէջ, Եւրոպայի ամեն կողմն ալ խոտաշունչ ձմեռ մը սկսել է տիրապետել:

Օտէսաէն կիմացունեն որ հարաւ. յին Ռուսիաի ամեն կողմը սոսկալի փոթորիկ մը կը տիրէ՝ այս օրեր: Օտէսաի նաւահանգիստը յնր. 6էն (Ն. Տ.) ի վեր սառած է բոլորովին: Ռուսիաի մէջ ցուրտին կեդրոնը կերէ թէ Մոսկուա եղած է ուր ջերմաչափը գերոյէն 31 աստիճան վար իջած է:

Փոստերը շատ ուշացան այս օրեր: — Բէթէրպոլիէն կը հեռագրեն յնր. 7ին թէ Լամտօրֆ կոմսը որ արտաքին գործերին նախարարութեան պաշտօնը կը վարէր առժամապէս, արտաքին գործերի նախարար նշանակուած է:

— Հունգարիաի վաճառականութեան նախկին նախարար և Բարիքի Ռուսեստահանդէսի հունգարական ճիւղի գլխաւոր պատուիրակ Տ. Պէլա Լիւքաձ անձնապաշտ եղեր է, ինքզինք Դանուբ գետը նետելով: Երկու ամսէ ի վեր ջրային ծանր հիւանդութեամբ մը կը տառապէր:

— Ռուսիաի Նիքոլա ցարի հիւանդութեան համար «Էքօ տը Բարի» լրագրի ստացած մէկ տեղեկութեան նայելով, ժանտառնեղ (ֆիէվըր թի. ֆօիտ) չէ եղեր այն, այլ իբրև թէ լարյորդ ալկալմիւնիով թունաւորուել է եղեր ցարը: Բայց այս անգամ թունաւորումը շատ վտանգաւոր եղած լինելով, զինք ազատող բժշկին

իբրև շնորհակալութիւն տուել է 500 հազար ռուբլի (2 միլիոն ֆրանքէն աւելի), չքեղ պալատ մը և ո՞վ գիտէ ուրիշ ի՞նչեր ալ: Ժանտառնեղի մը դարմանուելուն համար, ըսեր է յիշեալ տեղեկատուն, այդպիսի ահագին գումարներ այցադին չէին տրուել որովհետեւ թէ և ժանտառնեղը վտանգաւոր հիւանդութիւն մ'է, բայց բժշկական արուեստին վերջին ժամանակներ ունեցած յառաջդիմութեան շնորհով՝ գրէթէ ընդհանրապէս բժշկութիւնը հիւանդութիւն մ'է:

— Բագուէն կը հեռագրեն յնր. 3ին թէ Կոնստնտինոպոլիս մը պատահած է հոն. քարիւղի 25 հորեր բռնկած են: Կրակը տունէ մը սկսելով ընդարձակուել է և բռնկած նախքան քիչ առտենի մէջ տարածուելով շրջակայ դաշտերին վրայ, գետինը յանկարծ փոխուել է հրեղէն ընդարձակ ծովի մը:

ՔՐԻՒԺԷՐ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Մարսէյ

(Շաբ. 18րդ քուէն)

Քրիւժէր նախագահի թարգմանը Տ. վան Համէլ «Ժէլտէրլանտ»-ի հրամատարին և սպանիւրին կողմէն Տ. Բամպօին շնորհակալ եղաւ գեղեցիկ ճառախօսութեամբ մը և ներողութիւն խնդրեց անոնց համար որ պարտաւորուած են մեկնել, մարտանաւին մէջ իրենց ըրած կարգադրութեան և որոշած ժամանակին ճշգրտապէս գտնուելու համար:

Մարսէյի երեսփոխանները կողմէն ճառ մը խօսեցաւ երեսփոխան Տ. Անդիտ Պուայէ և բաժակ առաջարկեց ժողովուրդներին անկախութեան և յաւիտենական արդարութեան համար:

Այնուհետեւ Տ. Քարօն, Բարիքի քաղաքապետական խորհրդի անդամներէ մին, ճառ մը խօսեցաւ որի ամփոփումն է հետեւեալը.

Տ. Քարօնի ձուար

«Տիարներ, բաժակներ առաջարկուեցան որոնք դուռտոցին Մեծ Նախագահ Քրիւժէրի քաջութիւնը և իր Հայրենիքի անկախութեան կոուլին մէջ ցոյց տուած հիանալի յարատեւութիւնը:

«Դուք ծափահարեցիք պօէր ժողովրդի անխնայ արիւնքեան համար որ իր յամառութեամբ աշխարհը կը զարմացունէ:

«Վերջապէս, շերմ յարգանքով դուռտոցիք ընդունելով Վեհափառութեան Հոլանտաի Շնորհալի Թագուհիի առատասիրտ և մեծանշան վարմունքը որ իր սրտի և իր ցեղական բնազդի ձայնին միայն մտիկ տալով թոյլատրեց որ չը նաւերէ մին երթայ առնէ այն մեծ մարդը որ ընդունեցինք այսօր:

«Թոյլ տուէք ինձ հիմա այս ժողովի մէջ որ հաւաքուած է քաջութիւնը տօնելու համար, բաժակ առաջարկել քաջասիրտ լրագրութեան համար որի ներկայացուցիչները նոյն իսկ իրենց կեանքը վտանգի մէջ դնելով կերթան մինչև պատերազմի դաշտերը լուրեր փնտռելու համար որոնք կը հաղորդեն ամբողջ տիեզերքին:

«Ո՛ր, վտանգը ձեզ ձեր ճանապարհի վրայ կանգ առնել չտար — և այս ո՛ր կըսեմ, ամեն անոնց համար է ուրոնք լրագրութեամբ կը զբաղին, ի՛նչ ազգի ալ պատկանին — վտանգը ձեզ յետ չկեցունեն, որովհետեւ գիտակցութիւն ունիք թէ ձեր պաշտօն ի՛նչ պարտաւորութիւններ դրած է ձեր վրայ»:

«Այսպիսի յառաջդիմական և լուսաւոր դարի մը մէջ, բոլոր ժողովուրդներն ալ պէտք է տեսնուին հարաւորութիւններով մէջ յազար տարիներէ առաջ լինող իրադրութիւններէն: Կէտք է գիտնան թէ ի՛նչեր կը կատարուին հոն: Կէտք է որ տիեզերական հասնելուն կարծիքը լուսաւորուի, դատէ և իր վճիռ տայ, վճիռ մը որ ուշ կամ կանուխ կրնայ գործադրել»:

«Ահա, տիարներ, ի՛նչպէս կը մըքու, նեմ ես ձեր կատարած պաշտօնը — և իմ աչքիս առջև անկէ աւելի բարձր պաշտօն մը չկայ — և կը շնորհաւորեմ ձեզ որ քաջասրտութեամբ կը կատարէք զայն»:

«Եւ այդ տիարներ, թոյլ տուէք ինձ ըսել որ պէտք է ա՛լ աւելին ընել»:

«Մէկ տարիէն աւելի է որ կը տեսնուին սոսկալի պատերազմ որ երկու կողմէն ալ շատ մը արիւն և հետեւապէս շատ մը արտօնք թափելու, շատ մը զանձներ վատնուելու և հետեւապէս շատ մը թշուառութիւններ ծնելու պատճառ եղած է: Ի՛նչք կարծեմ որ ա՛լ ժամանակը հասած լինի երկու կողմին ալ խաղաղութեան խօսքեր ուղղելու: Զէ՛ք կարծեմ որ մարդասիրութեան աւելի արժանի գործ մը կատարած պիտի լինիք այժմ երկու կողմին ալ հանդարտութեան, համաձայնութեան և մոռացումի դադարաւոր: Ներ ներշնչելով»:

«Այո, տիարներ, թոյլ տուէք ինձ ըսել թէ այժմ այդ է ձեր պարտաւորութիւն: Դուք հանդիսանալու կը զանազան պատմական մեծ և ուշադրաւ գէպքերի: Կը տեսնէք ժողովուրդ մը, որ իր քաջութեամբ մեծ, չուզեր մեռնիլ և կեցած է մի ուրիշ ժողովրդի գէմ առ դէմ որ իր զօրութեամբ մեծ, կրնայ անոր թողուլ իր կեանք: Անկարելի մի՛ կենաք այս ահաբի տեսարանին առջև, այդ երկու ժողովուրդներին ալ կողմակցութիւն չընէք և պաշտպանեցէք զանոնք»:

«Զեք կը պատկանի, ձեզ ամենքիդ առանց խտրութեան ցեղի, և հայրենիքի, յանուն մարդկութեան և յանուն արդարութեան, անկախ ոգիով մը որ մեծ մարդերին յատուկ է, ձեզի կը պատկանի մարդկութեան բարեբերութիւնը, առանց ըսելով: Կեցէ՛ք այդտեղ և աւելի առաջ մի՛ երթաք»:

«Զեր այդ աշխատանք զանց չէք ընել կատարել և ես այդ յոռով բաժակ կը վերցունեմ տիեզերական լըրագրութեան»:

Մարտի 11-ի մամուլի կողմէն Տ. Օրաս Պէրդէն պատասխանեց կարճ և ազդու բանախօսութեամբ մը որով վերջացան բաժակաճառերը և վերջին անգամ մ'ալ կեցցէնք աղաղակելով թրանսիլաւի և Օրանի հիանալի

ներկայացուցչներին համար, հրաւիրուածները մեկնեցան ճաշկերոյթի սրահէն:

Հետեւեալ օր, ուրբաթ, նոյ. 23, առաւօտեան ժամը 9ին, Տ. Գրիւմէր իր մարդերով մեկնեցաւ Մարսէլէն: Նօսյլ փողոցէն մինչև երկաթուղի կայարանը խուռն բազմութիւն լցուած համակրական ցոյցեր կընէին երիտասարդ տղայ մը 75 տարեկան ծերունի ներկայացուցչին որ երիտասարդական կորով մը ցոյց կուտար: Մարսէլի մասնաժողովի նախագահ Տ. Թուրէլ իր վերջին ճառ խօսեցաւ երկաթուղի կայարանը և իրեն պատասխանեց Տ. Գրիւմէր շնորհակալութեան ճառով մը, որմէ յետոյ չոգեկառքը ճանաչող երեք Բարիդ: 80ի չափ լրագրական թղթակիցներ կը հետեւէին իրեն: Ճանապարհին վերայ Ավինյոն, Լիօն, Տիօն և ամեն տեղ ուր չոգեկառքը կանգ առաւ, շերտ համակրանքի ցոյցեր եղան տեղացիներին կողմէն և այդպէս Տ. Գրիւմէր հասաւ Բարիդ, չարաթ առաւօտ ժամը 10ը քառորդ անցած:

(Շարունակելի)

ԲԱՅՈՒՄԻ Ե՛ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՊԱՏՈՒՄԻ

Աշխատանքի տեղի

Հ. Ղ. Վ. ԱԼԻՇԱՆԻ

Գործն է հաւաքումն պատմաց Հայոց՝ ժամանակագրական կարգաւ, սկիզբէն մինչև ժիւղար: Հաւաքիչն աշխարհաբար լեզուաւ կը յաւելու բացատրութիւններ և ծանօթութիւն: Ներ իւրաքանչիւր իջին ներքև:

Հանգամանք Տպագրութեան. քառասուն մեծագիր, չքեղ թղթոյ վրայ և պատկերազարդ:

Բաժանորդագրին է 30 փրանկ կամ իսկ. ճանապարհի ծախքը մեր վրայ: Թեո աւարտման պիտի վճառուի 50 փրանկ:

Բաժանորդագրութեան ժամանակ զեղչ չի լինիր. բայց 10 օրինակ բաժանորդ գտնողին օրինակ մի ևս կը տրուի ձրի:

Տեսչութիւն

ՄԻԹԱՐԵԱՆ ՏՊԱԳՐԱՏԱՆ

Խեր հասցէն՝

Direction de l'Imprimerie Arménienne (Italie) VENISE

ԾԱՆՈՒՅՈՒՄՆԵՐ

Արմէնիայի խմբագրատան մէջ ծախու գտնուած գիրքերի մանրամասն ցուցակը հրատարակուած է Արմէնիայի 14րդ չրջանի 77, 78, 79, 80 և 81 թիւերին մէջ:

Այդ թիւերէն յատկապէս աւելի տպած լինելով, պատրաստ ենք ձրիապէս դրկել անոնց որոնք կը փափաքին մեր գրացուցակներ ունենալ, եթէ գոնէ 50 սանթիմ զրկելով գիրք ուզեն մեզնէ նախապէս. այդ ուզուած գրքի ծրարին մէջ գրուելով կը զըրկուին գրացուցակներն ալ:

Ամեն երկրի փոստերը, քանի՛ սան

թիմի համար ալ լինի, մանտառը փոստ կուտան մեզ վճարուելու համար Մարսէլի մէջ:

ԾԱՆՈՒ ԳԻՐՔԵՐ

Արմէնիայի խմբագրատան մէջ ծախու կը գտնուին հետեւեալ գիրքերը որոնց առջև նշանակուած գիներին մէջ հաշուուած է նաեւ զրկելու փոստի ծախքը:

Ծրարները ապահովագրուած (recommandé-registré) ստանալ ու զողները պէտք է որ ամէն մէկ ծրարի (մինչև 2 քիլո) համար 25 սանթիմ ապահովագրութեան ծախքը վճարեն:

ՇԵՔՍԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՄԱՆԴԱՐ

Շէքսերի ՀԱՄԱՐ ԶԱՄԱՆԴԱՐ որ արեւմտեան աշխարհաբար լեզուով հայերէնի թարգմանած է քաջ անգլիագէտ Տիար Գարեգին Յ. Փափազեան, կարելի է ստանալ նաեւ Արմէնիայի խմբագրատանէն:

Տպագրուած է վիէննայի Միլիթարեան տպարանը, մաքուր թղթի վրայ և ունի մեծ ության չափով 183+ի գրքի:

Գինն է 2 փրանկ և 50 սանթիմ:

ԻՄ ԴԱՅՐԱՍՊԱՆ ԸՆԿԵՐԸ

(Կ. ՊՈԼՍՈՆ ՀԱՅՈՆ ԿԵՆՏՐԵՆ ԱԻՆՈՒԱՄԻ ԻՐԱԿԱՆ ՎԵՊ)

ԳՐԱՆԳՐԱԳՐԱՐԻ

Այս հետաքրքրաշարժ գրուած կը ներկայացունէ ընտանեկան տխուր պատկերներէ մին ուր կը տեսնուի թիւարարական մի հայր իւր ապականուած վարքաբարքով որչա՛փ չարիքների պատճառ դարձած է և վերջ ի վերջոյ ինք ալ իւր որդու ձեռքով սպաննուած և անհետացած է աշխարհէն: Գին 1 փրանկ:

ՄԻ ՊՈԻԼԿԱՐ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ (ԶԱԲԱՐԻԱ ՍԹՈՌԱՆՈՎ)

ՅԱՆԱՍԵՐԵՆԵ ԲԱԳՐԱՄԱՆԵՆ ՄԱՐՏԻՆ ԳԱՐԵՆԻԱՆԵԱՆ 1894

Պուլկարիայի անկախութեան հերոսներէ մէկին, Զաքարիա Սթոյանովի, որ իր ընդունակութեան շնորհով յաջողեցաւ մի լեռնաբնակ գիւղացի հովուի պարզ վիճակէն հետզհետէ արհեստաւոր, վարժապետ, յետագային գործիչ, խմբագրապետ և վերջապէս ազատ Պուլկարիայի Ազգային ժողովի նախագահ դառնալ խիստ հետաքրքրաշարժ կենսագրութիւնն է, ուր ուշադրութեան արժանի տեղեկութիւններ կան նաեւ Պուլկարիայի թիւրքի լուծէն ազատելու աշխատող պուլկար հայրենասէր յեղափոխականների գործունէութեան մասին: Սկիզբը դրուած է նաեւ հեղինակին, Բրոֆէսէօր Լուի Լըժէի, և թարգմանչին միջև եղած թղթակցութիւնը այս գրքի հայերէն թարգմանութեան առթով:

Հեղինակը շատ իրաւամբ կը գրէ

իր յառաջաբանի վերջ թէ «Զարմանք պիտի պատճառէ ինձ եթէ ընթերցողների հետաքրքրութիւնը չարժի պետական մարդ դարձած մի գիւղացիի այս վաւերական պատմութեան վրայ»:

Գինն է փոստի ծախքով մէկտեղ 1 փրանկ և 40 սանթիմ:

Տարածելու համար մեծ քանակութեամբ առնողներին 25 % զեղչ կը լինի:

(Պարսկաստանի Հայերին համար 1 փրանկ է):

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱՆԳՐԱՐԻ Մ. ՓԱՐՈՒՅԱԼԵԱՆ

Մ. Փարսկապետի հրատարակած գիրքերին վրայ մասնաւոր զեղչ կը լինի Պարսկաստանի Հայերին համար որոնց կը զրկուի փակագծի մէջ նշանակուած գիներով:

Ա. ՀԱՅ ԳԻՒՅԱՆԻ ԶԻՍԷ (Սպասած)

Բ. ՀԱՅ ԳԻՒՅԱՆԻ

Գ. ՍԱԼՄԱՆ ԻՍԽԱՆԻ

Դ. ԱՋԱՏՈՒԹԻՒՆ ՊՈԼԿԱՐԻՍԵՆ ԵՒ ԿԵՆՏՐԵՆԻ ԳՐԱՐԻ ԱՊՏԱՄԱՐԱՆ (Սպասած)

Ե. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹՇՈՒԱԴՆԵՐԸ. — (Հայաստանցիների պանդխտութեան տխուր հետեւանքների սէկ փոքրիկ պատկերը կը ներկայացունէ վիպական կերպով):

Գին (90 սանթիմ) 1 փրանկ 20 սանթիմ:

Զ. ԳԱՄԱՆ ԳԱՐԻՊԱՆ — ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՏԱՐԱՆ, յետ այբուբենի աւարտելու (Սպասած)

Է. ԼԻՆԶԻ ՕՐԵՆԲԱՐԸ ՏԱԿԱՀԱՅԱՍՏԱՆԻՄ. (Սպասած)

Ը. ԹԻՐԻԳԻԱՆԻ ՀԱՅՐԵՆ ԵՒ ԻՐԵՆՏ ԴԻՍԵՆԻ (Թիւրքիայի Հայերին և իրենց դրացի ազգերի վրայ վիճակագրական և ցեղաբանական ամփոփ և հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններ կը պարունակէ: Թիւրքահայաստանի մէջ բռնակող այլ և այլ ազգերէ բնակչիների թուին բաղդատական մէկ ցուցակն ալ կցուած է տետրակին վերջը): Գին 50 սանթիմ (35 սանթիմ):

Թ. «ԱՐՄԵՆԻԱՆ» ՅԱՆՇԱՐԱՐ (Արմէնիայի տարեշրջանի թիւերը այժմ բոլորովին սպասած և միեւնոյն ժամանակ շատերի հետաքրքրութեան առարկայ դարձած լինելով, այդ չրջանի էջ Մ Կոթուգլանի դրած առաջնորդող յօդուածներէն գէթ 30ի չափ ամփոփուած են Յուշարարի մէջ որ ութսուն գիրքով 124 երեսներէ կը բաղկանայ): (1 փրանկ): 1 փր. 40 սանթիմ

Ժ. ՎԵՐԺ (Պուլկարիայի մէջ թիւրքերի արած բարբարոսութիւններէն մի փոքրիկ պատկեր կը ներկայացունէ և ցոյց կուտայ թէ Պուլկարներն ինչպիսի միջոցների դիմած են իրենց վրէժ լուծելու համար): (15 սանթիմ), 20 սանթիմ

ԺԱ. ԹՈՍԱՅ ԲՈՅԱՐԻՍ (Եռնաստանի մէջ թիւրքերի արած բարբարոսութիւններէն մի փոքրիկ պատկեր կը ներկայացունէ և ցոյց կուտայ թէ Յոյներն ինչպիսի միջոցների դիմած են իրենց վրէժ լուծելու համար): (0,15 սանթիմ) 20 սանթիմ:

ՏԵՐԵՆ — ԻՄՔԱԳԻՐ

Մ. ՓԱՐՈՒՅԱԼԵԱՆ

ՄԱՐՍԵՅԼ

Հայերէն տպարան Մ. Փարսկապետի Le Gérant: François CARRIERE Marseille. — Imprimerie du Midi